

Makten och lagen i Frankrikes kris

lorar tro och minne, att Callifer blir troende; dessa godtyckligheter, kulminerande i det lyckliga slutet, är så grova att komiken ofta överväger olusten. Man tror inte ens på författarens tro, endast på hans lust att experimentera, chockera och förbrylla.

Greene's mycket få kommentarer till förevisningen är — som vanligt i dylika fall — en blandning av irrationalism och rationalism. "Varför skulle Han (Gud) göra ett underverk för din skull?" På den frågan svarar James: "Om jag visste det, skulle jag inte tro på honom. Jag skulle inte kunna tro på en Gud som jag förstår." Men då modern något senare säger att det är en grym Gud som James tror på svarar sonen att Gud inte kan välja, att han är "conditioned" — vilket rimligen måste vara en fin omskrivning för att även Gud är fångnen i kausaliteten. I denna vacklan mellan mystik — då inget annat försvar är möjligt — och logik — då den kan göra tjänst — representerar Greene förträffligt kristen apologetik. Men i regel är han så förtegen, eller så undvikande, att han klarar debatten genom att avstå från den.

Hur svårt det är med underverk nu för tiden, då marginalen för det övernaturliga krympt ihop, framgår också av resonemangen kring själva huvudprestationen, uppväckandet av en död. Man talar fram och tillbaka om möjligheten av att de fysiska försöken att få liv i James efter självmordsförsöket (eller självmordet) fått effekt, men stannar vid att pojken verkligen var död då prästen började be för honom. Det är samma sätt att se som leder den katolska kyrkan till dess kvasivetenskapliga utredningar före konstaterandet av ett underverk. När två läkare eller tekniker måste tillkallas för att betyga en händelses övernaturliga karaktär är de gamla hederliga underverkens tid förbi.

HERBERT TINGSTEN

Regeringen Pflimlin är från konstitutionell, parlamentarisk synpunkt en av de starkaste i Frankrikes och inte minst i den fjärde republikens historia. Gång efter annan har denna ministär under några få dagar fått en överväldigande majoritet i nationalförsamlingen. Det franska systemet verkar, om man ser till debatter och röst-siffror, förnyat och förnygrat i den republikanska demokratins tecken. Det normala är att en tredjedel av församlingens medlemmar står principiellt vid sidan av all regeringsbildning — kommunister och poujadister — och att det alltså gäller att bland de återstående två tredjedelarna skrapa ihop en tillfällig och bräcklig majoritet. Nu står regeringen i spetsen för 70—80 procent av de röstande, den samlar det stora flertalet av regimens anhängare och många av dess motståndare.

Men regeringens styrka, dess formella styrka, beror på att den i en annan mening är svag, att regimen är svag. Vad man samlat sig kring är ett system i dödlig fara, och de som samlat sig kring regeringen är till inte ringa del motståndare till systemet som hakar sig fast vid det bestående blott på grund av risken för att något enligt deras syn ännu värre skall komma. Denna egenartade situation förklaras delvis av speciella och omedelbara orsaker: krisen i Algeriet, de Gaulles framträdande, arméns insubordination eller tvekan. Men utan de mera permanenta och allmänna svagheter i regimen skulle dagens katastrofala läge inte vara tänkbart.

Större delen av Frankrikes armé befinner sig i Algeriet för att slåss mot de algeriska upprorsmännen. Denna armé har gjort revolt mot moderlandet; kanske är blott officerarna, kanske blott en del av officerarna, de reellt ansvariga för denna revolt, men armén följer, såvitt man hittills kunnat förstå, utan aktiv opposition de revolterande cheferna. Att ingripa mot denna revolt genom polis och militär är otänkbart. Det vore otänkbart, även om regeringen i Frankrike disponerade över militära resurser överlägsna revoltmännens; en fransk regering kan inte sända soldater att slå ned en fransk front, att falla den i Algeriet stridande armén i ryggen. I varje fall förslår inte de militära medel som — möjligen — står Paris till buds. De förslår inte ens, det har vi nyss erfarit, till en aktion mot det nya upprorsnästet på Korsika. Sannolikt vågar inte regeringen ens att med kraft inskrida mot liknande rörelser på det franska fastlandet. Man kan dirigera flottan — och den har flyttats från

Natomanövern till hamnar i Algeriet och Frankrike — men antagligt är att inte heller denna kan utnyttjas som maktmedel, som våldsmedel.

De mera fjärrliggande orsakerna är emellertid lika väsentliga. Charles Maurras, en galling med snilleblixtar, talade om "det legala landet" och "det verkliga landet". Till en viss grad avspeglar vad som nu händer denna åtskillnad. Det finns en motsättning mellan lagen, parlamentarismen, den bestående konstitutionella ordningen, och en utbredd, kanske särskilt av förvaltning och militär företrädd opinion och makt. Den glans och kraft som omger ord som stat, regering, statsledning har blivit nöta i Frankrike under trettio regeringar och trettio regeringskriser på 14 år. Det finns säkerligen en väldig majoritet som håller på demokratin, men som är utledsen på, främmande för denna demokrati. Bland dessa massor, som kräver folkstyrelse men också handling och ledning, har de Gaulle sina anhängare, framför allt sina potentiella anhängare, de som är missnöjda med "systemet", redo att böja sig för och till och med att stödja en ny ordning, blott den tycks erbjuda utsikter till en väg ut ur moraset. Kanske har aldrig denna passiva irritation och opposition mot en svag parlamentarism, mot tomheten i statsmaskineriets centrum, varit så stark som i fjärde republikens Frankrike.

Att energiskt inskrida mot hotet från de Gaulle, mot hela den oklara och skiftande samling som väntar räddningen från de Gaulle, är redan av dessa skäl utomordentligt svårt. Då Pflimlin förklarar att "våldets lag måste förkastas" slår han på något sätt i luften: hur kan våld betingas annat än med våld, är inte svårigheten just att lagen inte kan bruka makten, inte vädja till våldet? Men till detta kommer att en aktion mot de Gaulle och hans män måste innebära en allians med kommunismen. En sådan allians är tänkbar som tillfällig utväg. Men kan den bli tillfällig? Betyder inte en sådan allians att risken för ett kommunistiskt medstyre och efter hand ett kommunistiskt valde ökar så starkt att aktionen för parlamentarikerna från socialdemokraterna till högern ter sig som en vådligare sak än den omedelbara faran?

Vad vi ännu i detta ögonblick kan hoppas på, men inte med säkerhet anta, är en uppgörelse som stärker den franska statsledningen och reformerar den franska parlamentarismen utan att medföra folkstyrelsens uppgivande. Skulle en sådan

lycka inträffa, är det inte otänkbart att följden också skulle kunna bli en uppgörelse om och med Algeriet som innebure en kompromiss — antingen i form av en uppdelning av eller en federation i detta land — som gjorde slut på ett olyckligt och förnedrande kapitel i fransk historia. Meddelandet att de Gaulle nu kallats till Elyséepalatset skärper den spänning som råder i den fria världen. I denna värld är oron inför Frankrikes väg stor därför att kärleken till revolutionens, rationalismens och den fria tankens Frankrike finns hos oss alla.